

پژمان الماسی نیا

۱۷۹ یادداشت درباره‌ی

۱۸۵ فیلم سالیان دور و نزدیک

سینمای جهان

انتشارات اریش

۱۳۹۷

سرشناسه: الماسی‌نیا، پژمان، ۱۳۶۳ -
عنوان و نام پدیدآور: طعم سینما؛ [۱۷۹ یادداشت درباره‌ی ۱۸۵ فیلم سالیان دور و نزدیک سینمای جهان] / پژمان الماسی‌نیا.
مشخصات نشر: تهران: انتشارات اریش، ۱۳۹۷.

مشخصات ظاهری: ۳۸۴ ص.

شابک: ۵-۸-۹۷۸۲۱-۶۰۰-۹۷۸-۹۷۸

وضعیت فهرست‌نویسی: فیا

عنوان دیگر: ۱۷۹ یادداشت درباره‌ی ۱۸۵ فیلم سالیان دور و نزدیک سینمای جهان.

موضوع: فیلم‌نامه‌ها — تاریخ و نقد

Motion picture plays — History and criticism موضوع:

موضوع: سینما — نقد و تفسیر

Motion pictures — Reviews موضوع:

رده‌بندی کنگره: ۱۳۹۷ ۷ط۷الف/۱۹۹۵ PN

رده‌بندی دیویی: ۷۹۱/۴۳۰۱۵

شماره‌ی کتاب‌شناسی ملی: ۵۱۴۰۹۷۶

طعم سینما

نقدها و یادداشت‌های پژمان الماسی‌نیا

طراح جلد و صفحه‌آرا: شبانه باقری کودکانی

طراح لوگوی طعم سینما: زینب کریمی بابااحمدی

چاپ نخست: ۱۳۹۷

شمارگان: ۵۰۰ نسخه

شابک: ۵-۸-۹۷۸۲۱-۶۰۰-۹۸۷-۹۸۷

قیمت: ۳۸۰۰۰ تومان

تهران، انتشارات اریش

ایمیل: info@arishpub.ir

سایت: www.arishpub.ir

تمامی حقوق این کتاب برای نویسنده محفوظ است.

فهرست یادداشت‌ها

- ۱۲..... کوتاه، درباره‌ی طعم سینما
- ۱۴..... الف. طعم سینماها
- ۱۴..... دریاچه‌ی بهشت: جیمز واتکینز
- ۱۶..... با بکیر: جف نیکولز
- ۱۷..... پس از بچه‌چرخه: ژان-پیر و لوک داردن
- ۱۹..... همی، کب و نه‌گی: نوآ بامباک
- ۲۱..... پروسی ۳۹: کریستین آلوارت
- ۲۲..... آن‌چه میری تجربه کرد: اسکات مک‌گهی و دیوید سیگل
- ۲۴..... میزری: راب راب
- ۲۶..... ماجرای نیمروز: فرد نیلسن
- ۲۷..... رهایی: جان بورمن
- ۳۰..... بیوتیفول: آلفاندرو جی. ایناریتو
- ۳۲..... بوفالو ۶۶: وینسنت گالو
- ۳۴..... خانواده‌ی سوئیچ: تامارا جنکینز
- ۳۵..... اومبرتو دی: ویتوریو دسیکا
- ۳۸..... سونات پاییزی: اینگمار برگمان
- ۴۰..... گربه‌ی سیاه: کانه‌تو شیندو
- ۴۳..... مرد آرام: جان فورد
- ۴۵..... ژنرال دلارووره: روبرتو روسلینی
- ۴۷..... سه میمون: نوری بیلگه جیلان
- ۴۹..... برخورد کوتاه: دیوید لین
- ۵۰..... من شیطان را دیدم: کیم جی-وون
- ۵۳..... کله‌پاک‌کن: دیوید لینچ
- ۵۴..... زندگی‌ام هم‌چون یک سگ: لاسه هالستروم
- ۵۶..... بزرگسال نوجوان: جیسن رایتمن

- ۵۸..... بچه‌ی رزماری: رومن پولانسکی
- ۶۱..... کابوی نیمه‌شب: جان شله‌زینگر
- ۶۳..... راز چشمان آن‌ها: خوان خوزه کامپانلا
- ۶۵..... کشتار با ابره‌رقی در تگزاس: تاب هوپر
- ۶۷..... کتابچه‌ی بارقه‌ی امید: دیوید ا. راسل
- ۶۹..... تلما و لوییز: ریدلی اسکات
- ۷۱..... با: گشت: پدر و آلمودوار
- ۷۲..... روی میروانی داغ: ریچارد بروکس
- ۷۵..... بانو: کلاید: آرتور پن
- ۷۷..... دختر میلیون دلاری: کلینت ایستوود
- ۷۹..... ساحر: ویام فریدک
- ۸۱..... بدشگون: اسکات دریک
- ۸۳..... سرگذشت آدل: مایک نیسون
- ۸۶..... کاپوتی: بنت میلر
- ۸۷..... درباره‌ی اشمیت: الکساندر پین
- ۹۰..... پسرهای گریه نمی‌کنند: کیمبرلی پارس
- ۹۲..... منطقه‌ی ۹: نیل بلومکمپ
- ۹۴..... ادوارد دست‌قیچی: تیم برتون
- ۹۷..... سکوت مطلق: جیمز وان
- ۹۹..... بدلندز: ترنس مالیک
- ۱۰۱..... زنی در طبقه‌ی پنجم: پاول پاولیکوفسکی
- ۱۰۳..... گرسنگی: استیو مک کوئین
- ۱۰۴..... چه کسی از ویرجینیا وولف می‌ترسد؟: مایک نیکولز
- ۱۰۵..... قلعه‌ی متحرک هاول: هایانو میازاکی
- ۱۰۹..... شیطان صفتان: هانری ژرژ کلوزو
- ۱۱۱..... هزارتوی پن: گیلرو دل‌تورو
- ۱۱۴..... خدمتکار: تیت تیلور
- ۱۱۶..... بعضی‌ها داغشو دوست دارن: بیلی وایلد
- ۱۱۹..... اشباح گویا: میلوش فورمن
- ۱۲۱..... بر بیبی جین چه گذشت؟: رابرت آلدریچ
- ۱۲۴..... مرد حصیری: رابین هاردی
- ۱۲۶..... نیمه‌ی ماه مارس: جرج کلونی

شیطان پرادا می‌پوشد: دیوید فرانکل ۱۳۹
پروژه‌ی جادوگر بلر: ادواردو سانچز و دانیل مایریک ۱۳۱
اسکای فال: سم مندز ۱۳۳
جایی برای پیرمردها نیست: جوئل و اتان کوئن ۱۳۵
تسخیرشده: مک کارتر ۱۳۸
۵۰ روز سامر: مارک وب ۱۴۰
داستان توکیو: یاسوجیرو اوزو ۱۴۲
جاسمین غمگین: وودی آلن ۱۴۴
شوالبه‌ی تاریکی: کریستوفر نولان ۱۴۶
مبارز: گاوین اوکانر ۱۴۸
سر سم: نام هوس: الیا کازان ۱۵۰
مات: اندرس موجیتی ۱۵۳
شک: بن پال: بک شانلی ۱۵۵
تیراز سور: دی کدو: این ۱۵۷
رگ‌یابی: دنو: ریل ۱۵۹
هیولا: پتی جنکین ۱۶۱
پاکسازی: جیمز دی ۱۶۳
ناین: راب مارشال ۱۶۵
مری و مکس: آدام الیوت ۱۶۶
ساعت‌ها: استیون دالدری ۱۶۸
نیویورک، جزء به کل: چارلی کافمن ۱۷۰
اوگتسو مونوگاتاری: کنجی میزوگوچی ۱۷۲
باید درباره‌ی کوین حرف بزنیم: لین رمزی ۱۷۴
فعالیت فراطبیعی: اورن پلی ۱۷۶
خماری: تاد فیلیس ۱۷۷
خواب عمیق: خائومه بالاگوئرو ۱۸۰
فراموشی: جوزف کاسینسکی ۱۸۱
نزول: نیل مارشال ۱۸۳
زندگی دیگران: فلوریان هنکل فون دونرسمارک ۱۸۵
فقط به‌خاطر دیروز: ایساو تاکاهااتا ۱۸۷
خداحافظ لنین: ولنگانگ بکر ۱۸۹
اننده: والتر هیل ۱۹۱

- ۱۹۳.....ریمپارت: اورن موورمن
- ۱۹۵.....عروسی بر ریخت و پاش یونانی من: جوئل زوئیک
- ۱۹۷.....همه چیز از دست رفته: جی. سی. چندور
- ۱۹۸.....همه چیز باید از دست برود: دن راش
- ۲۰۰.....دختر خوب: میگل آرتا
- ۲۰۲.....وقایع نگاری: جاش ترنک
- ۲۰۳.....سه روز کندور: سیدنی پولاک
- ۲۰۶.....راستارلیته: برایان دی پالما
- ۲۰۸.....کابین فیلیس: پل گرینگر
- ۲۱۰.....رودخانه یخ: کرتنی هانت
- ۲۱۲.....بهتر از این چی شه: آل. بروکس
- ۲۱۴.....روز تعلیم: اتو کوکوا
- ۲۱۶.....جانی گیتار: نیکلاس ی
- ۲۱۸.....پیچ اشتباه: راب اشمیت
- ۲۲۰.....گتسی بزرگ: باز لورمن
- ۲۲۲.....چشمانت را باز کن: آلفاندرو آمنابار
- ۲۲۳.....ریو براوو: هاوارد هاکس
- ۲۲۵.....حرف بسه: نیکول هالوفسنر
- ۲۲۷.....ویل هانتینگ خوب: گاس ون سنت
- ۲۲۹.....صلیب آهنین: سام پکین پا
- ۲۳۱.....کت بالو: الیوت سیلور استاین
- ۲۳۳.....فیلمونا: استیون فریرز
- ۲۳۴.....کالکتور: مارکوس دانستن
- ۲۳۵.....شیر در زمستان: آتونی هاروی
- ۲۳۸.....تازه چه خبر، دکتر جون؟: پیتر باگدانوویچ
- ۲۴۰.....دونل: استیون اسپیلبرگ
- ۲۴۲.....تمام مردان شاه: رابرت راسن
- ۲۴۴.....یک سلطان در نیویورک: چارلی چاپلین
- ۲۴۷.....جو: دیوید گوردون گرین
- ۲۴۹.....خانه ی خاموش: کریس کنتیس و لورا لاثو
- ۲۵۱.....پدنام: آلفرد هیچکاک
- ۲۵۴.....زمستان استخوان سوز: دبرا گرانیک

۲۵۶	زامبی‌لند: روبن فلچر.....
۲۵۸	خانه‌ی انتهای خیابان: مارک توندراي.....
۲۶۰	تیرانداز: دان سیگل.....
۲۶۱	پرندگان آزاد: جیمی هایوارد.....
۲۶۳	دانی دارکو: ریچارد کلی.....
۲۶۵	پابره‌نه در پارک: جین ساکس.....
۲۶۶	پناهگاه: مانس مارلیند و بیورن استاین.....
۲۶۸	لئون: لوک بسون.....
۲۶۹	جاذبه: آلفونسو کوآرون.....
۲۷۱	مرشد: پل تامس اندرسون.....
۲۷۳	در تله: لاه: پل هگیس.....
۲۷۴	جانی آرلینگتون: مارک پلینگتون.....
۲۷۵	سگ، انبار: کوئنتین تارانتینو.....
۲۷۷	بالا: بیت دتر.....
۲۷۹	هاییت: تام: هاگ: جکسون.....
۲۸۱	جادوگر شهر از: بکتور: تلم ک.....
۲۸۴	راه‌های افتخار: استنی بربریک.....
۲۸۶	آخرین جن‌گیری: دانیل اسام.....
۲۸۷	ماموریت غیرممکن: پروتکل شبخ: براد برد.....
۲۸۹	به‌نام پدر: جیم شریدان.....
۲۹۲	اسکترها: دیوید کرانبرگ.....
۲۹۳	مترسک: جری شاتزبرگ.....
۲۹۵	علی: ترس روح را می‌خورد: راینر ورنر فاسیندر.....
۲۹۶	پدر و دختر: میثائیل دوک د ویت.....
۲۹۹	نوسفراتو: یک سمفونی وحشت: فردریش ویلهلم مورناو.....
۳۰۱	دختر کارخانه‌ی کبریت‌سازی: اکی کوریسماکی.....
۳۰۲	ب. مثبت‌ها.....
۳۰۳	[ضبط ۲] و [ضبط ۳].....
۳۰۵	توطئه‌آمیز و توطئه‌آمیز: قسمت دوم.....
۳۰۷	دشمن: دنیس ویلتیو.....
۳۰۹	لوپر: رایان جانسون.....
۳۱۰	فقط عاشقان زنده می‌مانند: جیم جارموش.....

۳۱۴		اگوست: اوسیح کانتی، زندانی‌ها و شتاب
۳۱۷		Her: اسپایک جونز
۳۱۹		غول خودخواه: کلیو برنارد
۳۲۱		روز کارگر: جیسن رایتمن
۳۲۳		وجده: هیفاء المنصور
۳۲۵		لبه‌ی فردا: داگ لیمان
۳۲۷		لاک: استیون نایت
۳۲۹		ز: پوست: بناتان گلیر
۳۳۱		باز: ملیده: مورتن تیلدام
۳۳۲		هابیت: نبرد پنج راه: پیتر جکسون
۳۳۵		میان ستاره‌ها: کریستوفر نولان
۳۳۸		به‌سوی جنس: با مارش
۳۴۰		فاکس کچر: بنت میر
۳۴۲		کیک: دانیل بارنز
۳۴۴		بردمن: آلهاندرو جی. ایناریتو
۳۴۷		۶ قهرمان بزرگ: دان هال و کریس بلبا
۳۴۹		شیگرد: دن گیلروی
۳۵۰		قاضی: دیوید دابکین
۳۵۲		تمرکز: گلن فیکارا و جان رکوا
۳۵۴		کریستی: اولیور بلک‌بورن
۳۵۶		اکولایزر: آنتونی فوکوا
۳۵۹		اثر لازاروس: دیوید گلب
۳۶۱		ناکجا آباد: کیم فارانت
۳۶۱		ج. منفی‌ها
۳۶۴		بلیس آهنی: خوزه پدیلیا
۳۶۵		چشم: مایک فلانگان
۳۶۷		دان جان و این پایان است
۳۷۰		باد وزیدن گرفته: هایائو میازاکی
۳۷۲		تحت توجه شیطان: مت بتینلی-اولین و تایلر ژیل
۳۷۵		د.اچ‌بی‌او
۳۷۵		کارآگاه واقعی: نیک پیزولاتو
۳۷۸		سایر نقدها و یادداشت‌های سینمایی منتشرشده‌ی نگارنده

کوتاه، درباره‌ی طعم سینما:

از آن زمان که به‌طور جدی مصداق مضمون درباره‌ی سینما و جادوی مسحورکننده‌اش قلم بزنم، یکی از اصلی‌ترین هدف‌هایم را شناساندن فیلم‌های ادیبانه و زیاده‌گرم [گرفته‌شده به مخاطب عشق‌سینمای فارسی‌زبان قرار دادم؛ منظورم آن قبیل فیلم‌هایی است که به‌قول من «بسیار» در شالی به تماشای می‌ارزد ولی نه کسی [چنان‌که باید] تحویل‌شان می‌گیرد و نه در موردشان نقد و تحلیل دندان‌گیر می‌نویسد.

به‌دنبال تولد «طعم سینما» خوش‌بختی این آبراننده تا حد زیادی محقق شد. نام شماری از فیلم‌های مذکور به‌ترتیب انتشار و ذکر ژانر، از این قرار است: «یاچه» (بهشت ترسناک)، «آن‌چه می‌زی تجربه کرد» (درام)، «رهایی» (هیجان‌انگیز)، «خانواده‌ی سوییچ» (کمدی-درام)، «برخه» (درام)، «رواق» (رمانس)، «ساحر» (ماجراجویانه)، «سرگذشت آدل» (زندگی‌نامه‌ای)، «منطقه‌ی ۹» (علمی-تخیلی)، «بدلندز» (جنایی)، «زنی در طبقه‌ی پنجم» (معمایی)، «اشباح گویا» (تاریخی) و «مرد حصیری» (موزیکال).

«طعم سینما» همین‌طور جای نوشتن درباره‌ی برخی فیلم‌های مهم «ان‌های» گذشته است که -از قضا- در زمان خودشان ارج دیده‌اند اما در حال حاضر شاید کم‌تر بدان‌ها پرداخته شود (مثلاً: «ماجرای نیمروز»: «طعم سینما» به‌علاوه مجالی برای مرور آن دسته از آثار قابل اعتنا فراهم کرد که -به هر دلیل- منتقدان ایرانی که به‌سراپا نشان قلم زده‌اند (مثلاً: «ماهی مرکب و نهنگ»)، در «طعم سینما» هم‌چنین موفق شدم درباره‌ی بسیاری فیلم‌اولی‌ها و «رجحیک» بنویسم؛ کله‌پاک‌کن، کاپوتی، پسرهای گریه نمی‌کنند، گرسنگی، چه کسی از ویرجینیا وولف می‌ترسد، «رواق» جادوگر بلر، تسخیرشده، ۵۰۰ روز سامر، مامان، تیرانوسور، هیولا، مری و مکس، نیویورک در آتش، دل، فعالیت فراطبیعی، زندگی دیگران، همه‌چیز باید از دست برود، وقایع‌نگاری، رودخانه‌ی یخ‌زده و...

اگر چند شماره را بخوانید، بدون شک پی خواهید برد که مقصود اصلی‌ام در «طعم سینما» پرداختن به خود سینما و تقسیم حظی است که از ظرایف آثار کوچک و بزرگ هنر هفتم برده‌ام با عشاق حقیقی سینما؛ با چنین استدلالی، در «طعم سینما» بنا را بر این گذاشتم که به فیلم‌ها بدوی‌تره نگویم (!) و درباره‌ی ساخته‌هایی که نظر مساعدی روی‌شان ندارم، ننویسم. «طعم سینما» از دوشنبه ۱۹ خرداد ۱۳۹۳ آغاز به‌کار نمود و تا ۸۰ شماره [در روز پنج‌شنبه ۲۱ اسفند ۹۳] طی روزهای دوشنبه و پنج‌شنبه‌ی هر هفته، بدون هیچ وقفه‌ای ادامه پیدا کرد. در تاریخ مذکور «طعم سینما» با فرارسیدن تعطیلات عید، موقتاً به‌مدت ۳ هفته انتشار نیافت.

از دوشنبه ۱۷ فروردین ۱۳۹۴ فعالیت «طعم سینما» بار دیگر از سر گرفته شد که طبق روال سال قبل و تا شماره‌ی ۱۴۱،

هفته‌ای دوبار منتشر می‌شد. از شماره‌ی ۱۴۲ تا ۱۴۵ [۱۲ آذر ۹۴] و در طول ۴ هفته، فقط پنج‌شنبه‌ها «طعم سینما» داشتیم. بعد از ۲ هفته وقفه، از ۲ دی ۱۳۹۴ «طعم سینما» روزهای چهارشنبه‌ی هر هفته به انتشار می‌رسید که با لطف حضرت باری‌تعالی، این روند [حتی در ایام نوروز ۹۵] قطع نگردید و پیوسته ادامه پیدا کرد. شماره‌ی ۱۷۰ و نقد فیلم **دروازه‌ی دوزخ** (Gate of Hell) [تینوسوکه کینوگاسا/ ۱۹۵۳] آخرین «طعم سینما»ی منتشرشده به حساب می‌آید که روز چهارشنبه، نوزدهم خردادماه ۱۳۹۵ [در سالگرد دوسالگی صفحه] در پایگاه <http://cinemalover.ir> قرار گرفت.

فکر اولیه‌ی نوشتن و منتشر کردن یادداشت‌هایی با سبک و سباق «طعم سینما» در اردیبهشت سال ۱۳۹۳ به ذهن حقیق سرابا تقصیر خطوط کرد و الهام نام‌اش هم محصول منتظر ماندن در یک ایستگاه اتوبوس [از نوع درون‌شهری] بود! طرح کلی «طعم سینما» سر، نام پیش از ظهر سه‌شنبه، سیزدهم خرداد ۹۳ مکتوب و مدون شد که هنوز فایل وردش را به یادگار نگه داشته‌ام. امروز که «طعم» را مرور می‌کنم، خاطرات عمری دقیقاً دوساله [از ۱۹ خردادماه ۹۳ تا ۱۹ خردادماه ۹۵] پیش رویم جان می‌کند. مجموعه‌ای از شب‌نخوابی‌ها برای فیلم دیدن و از سینما نوشتن [گاهی پشت‌سرهم چهار فیلم می‌دیدم (!) ولی هیچ کدام‌شان آن قدر بتا‌سین نداشتند که درباره‌شان نوشتن، برایم دغدغه شود]. ۱۴۵ شماره‌ی مندرج در کتاب حاضر را که از نظر می‌گذرانم، درباره‌های به‌خاطر می‌آورم که در بدترین شرایط [زمانی و مکانی] نوشتن‌شان؛ مثلاً در یک روز مانده به کنکور، در روز قبل از عید، در سفر به سنج، در شب تا سحری که فردای‌اش از ۸ صبح تا ۸ شب باید دانشگاه می‌بودم و... و... این‌ها، این‌ها، این‌ها در نمی‌دهد؛ [همان‌طور که گفتم] لذت قسمت می‌کند، نه با همه، با عاشقان راستین هفتمین هنر.

پژمان الماسی نیا

شهریورماه ۱۳۹۷